

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра анатомії і фізіології людини

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор науково-методичної та
навчальної роботи

О.В. Жильцов
“ 2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педіатрія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки

6.010101 Дошкільна освіта

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність

_____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація

_____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення

Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2015 – 2016 навчальний рік

Робоча програма «Педіатрія» для студентів галузі знань 0101 Педагогічна освіта напряму підготовки 6.010101 Дошкільна освіта.

Розробники:

Мойсак Олександр Данилович, старший викладач кафедри анатомії і фізіології людини Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри (циклової комісії) анатомії і фізіології людини

Протокол від “25” серпня 2015 року № 1

Завідувач кафедри анатомії і фізіології людини

М. М. М. - (І.М. Маруненко)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини *Н.А. Клішевич* Н.А. Клішевич

© Мойсак О.Д., 2015 рік

© КУ імені Бориса Грінченка, 2015 рік

ЗМІСТ

1.	Опис навчальної дисципліни	4 ст.
2.	Мета та завдання навчальної дисципліни	5 ст.
3.	Програма навчальної дисципліни	6 ст.
4.	Структура навчальної дисципліни	12 ст.
5.	Навчально-методична карта дисципліни «Педіатрія»	13 ст.
6.	Теми семінарських занять	14 ст.
7.	Самостійна робота	16 ст.
8.	Індивідуальні завдання	18 ст.
9.	Методи навчання	19 ст.
10.	Методи контролю	20 ст.
11.	Розподіл балів, які отримують студенти	22 ст.
12.	Методичне забезпечення	22 ст.
13.	Питання до екзамену	22 ст.
14.	Рекомендована література	24 ст.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <u>0101 Педагогічна освіта</u> (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки <u>6.010105</u> <u>6.010101 Дошкільна освіта</u> (шифр і назва)		
Модулів – 4	Спеціальність: _____	Рік підготовки	
Змістових модулів – 4		3, 4-й (2 роки)	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – 1		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		6-7-й, 7-8-й	-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>«бакалавр»</u>	28 год.	год.
		Семінарські	
		28 год.	год.
		Модульний контроль	
		8 год.	год.
		Самостійна робота	
		108 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		8 год.	
		Вид контролю:	
екзамен	-		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Завдання даного курсу – ознайомити майбутніх вихователів з питаннями фізіології дітей раннього і дошкільного віку; гігієнічними основами виховання здорової дитини та загартовування її організму; основними захворюваннями, які часто зустрічаються у дітей раннього та дошкільного віку з метою своєчасного виявлення, надання невідкладної долікарської допомоги. Знання профілактичних заходів і їхнє повсякденне застосування дадуть можливість своєчасно виявити та ізолювати хвору дитину, сприятимуть зниженню захворюваності дітей, а також допоможуть правильно організувати навчально-виховну та оздоровчо-профілактичну роботу. При вивченні матеріалу основна увага звертається на ранні ознаки хвороби, правильний догляд за дитиною, що захворіла, та своєчасне проведення профілактичних заходів в дитячих колективах.

Підвищенню ефективності лекційних та практичних занять сприятиме передбачене програмою виконання навчально-дослідницьких завдань, зокрема реферативних досліджень з актуальних питань охорони життя і здоров'я дітей. Під час практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти набувають практичні уміння та навички догляду за дитиною, які допоможуть виростити міцну, здорову, гармонійно розвинену дитину.

Згідно з вимогами програми студенти повинні знати:

- морфо-функціональні особливості організму дитини;
- закономірності фізичного і нервово-психічного розвитку;
- вікову періодизацію розвитку дітей, характеристику кожного з періодів розвитку дитини з медичного погляду;
- внутрішньоутробний період розвитку та вплив шкідливих чинників на організм майбутньої дитини;
- характеристику та ознаки зрілості доношеної новонародженої дитини;
- спадкові форми патології і типи їх успадкування, вплив на спадковість середовища;
- гігієнічні основи виховання здорової дитини і загартовування її організму;
- особливості адаптації дітей до дошкільного закладу;
- дитячі соматичні хвороби та їх профілактику;
- загальні закономірності епідеміології інфекційних хвороб та їх профілактику, дитячі інфекції;
- організацію оздоровчо-профілактичної роботи зі здоровими дітьми.

Студенти повинні вміти:

- забезпечити сприятливі гігієнічні умови і належний догляд за дитиною;
- правильно організувати життя дітей, що вступають до дошкільного закладу;
- володіти навичками догляду за здоровою та хворою дитиною;
- володіти навичками діагностики захворювань;
- вимірювати температуру тіла, артеріальний тиск, визначати та оцінювати пульс, дихання;
- розпізнати ознаки та надати долікарську медичну допомогу при нещасних випадках та невідкладних станах;
- використовувати отримані знання в повсякденній роботі з дітьми.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 180 год., із них 28 год. – лекції, 28 год. – семінарські заняття; 8 год. – індивідуальні консультації, 8 год. – модульні контрольні роботи, 108 год. – самостійна робота.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Педіатрія» завершується складанням екзамену (36 год.).

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Загальні питання педіатрії. Питання фізіології дітей раннього і дошкільного віку

Тема 1. Розвиток педіатрії в Україні. Періоди дитячого віку, характеристика кожного з періодів розвитку дитини з медичного погляду.

Предмет і завдання педіатрії. Значення знань педіатрії для педагогіки, психології. Короткий історичний нарис розвитку педіатрії в Україні. Видатні педагоги, що внесли суттєвий вклад в лікувально-педагогічний напрям розвитку дитячої психіатрії: Г. Песталоцці, Ф. Фребель, М.Монтессорі, К. Д. Ушинський, А. С. Макаренко, В. О. Сухомлинський. Організація профілактичної та лікувальної допомоги дітям. Завдання національної програми "Діти України" в галузі охорони здоров'я дітей. Фізичне і психічне здоров'я дітей – головні вимоги нових програм виховання дітей раннього та дошкільного віку.

Основні поняття теми: педіатрія, дошкільна гігієна, новонароджений, ранній вік, дошкільний вік

Семінарське заняття 1. Характеристика періодів розвитку дитини

Тема 2. Внутрішньоутробний період розвитку та вплив шкідливих чинників на організм дитини. Спадковість і патологія

Запліднення та розвиток зародка. Основні етапи ембріонального розвитку людини. Вплив шкідливих чинників на розвиток плода. Гігієна вагітних. Пологи. Гаметопатії, ембріопатії, фетопатії.

Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку. Періоди дитячого віку, їх коротка характеристика. Критичні періоди розвитку дитини.

Основні поняття теми: онтогенез, ембріогенез, бластогенез, морула, бластула, гастрюла, ембріобласт, трофобласт, ембріон, плід, гаметопатія, ембріопатія, фетопатія, гігієнічне виховання, профілактика, оздоровчі заходи

Семінарське заняття 2. Гаметопатії, ембріопатії фетопатії, спадкові хвороби

Тема 3. Характеристика доношеної новонародженої дитини. Фізичний та нервово-психічний розвиток дитини. Поняття про спадкові захворювання

Характеристика доношеної новонародженої дитини. Ознаки доношення і зрілості. Організація середовища і догляду за новонародженою дитиною. Оцінка фізичного та нервово-психічного розвитку дитини.

Спадковість і середовище. Спадкові форми патології і типи їх успадкування. Моногенні (молекулярні), хромосомні і полігенні (поліфакторіальні) спадкові захворювання. Загальні принципи лікування при спадкових хворобах. Заходи профілактики. Медико-генетичне консультування.

Основні поняття теми: популяційна генетика, генотип, фенотип, хромосома, ген, мутація (генна, хромосомна), мутаген, рецесивний, домінантний, патологічна спадковість, генні хвороби, хромосомні хвороби, успадкування (за рецесивним типом, за домінантним типом, пов'язана із статевою хромосомою), фізичний розвиток, антропометрія, антропометричні індекси, нервово-психічний розвиток, акселерація, ретардація.

Семінарське заняття 3. Оцінка фізичного та психічного розвитку дитини

Тема 4. Адаптація дітей до дошкільного закладу

Поняття адаптації. Спільна робота сім'ї і дошкільного закладу в плані підготовки дитини до відвідування дошкільного закладу. Особливості адаптації дітей до дошкільного закладу. Ступені тяжкості адаптації: легка (фізіологічна), середньої тяжкості (напружена), тяжка (патологічна); їх клінічна характеристика. Причини, що викликають фізіологічний, напружений та патологічний

перебіг періоду адаптації. Організація життя дітей, що вступають до дошкільного закладу. Роль педагога в полегшенні періоду адаптації дитини.

Основні поняття теми: фізичний розвиток, показники фізичного розвитку, нервово-психічний розвиток, адаптація (фізіологічна, напружена, патологічна), соціальна адаптація, біологічна адаптація, анамнез.

Семінарське заняття 4. Особливості адаптації дітей до дошкільного закладу

Змістовий модуль II. Гігієнічні основи виховання здорової дитини та загартовування її організму

Тема 5. Організація режиму дня та гігієна харчування дітей в дошкільному закладі

Фізіолого-гігієнічні основи режиму дня дітей раннього та дошкільного віку. Компоненти режиму дня: гігієнічно повноцінний сон; режим харчування; різні види діяльності, їх оптимальна тривалість, раціональне чергування та регулярність; відпочинок з максимальним перебуванням на свіжому повітрі. Принципи складання режиму дня для дітей різного віку. Індивідуалізація режиму дня. Завдання вихователя по організації режиму дня.

Особливості обміну речовин і енергії у дітей. Повноцінне харчування – передумова нормального росту і розвитку дітей. Значення основних компонентів їжі. Норми харчування в дитячих закладах. Основні принципи складання та оцінки харчового раціону. Режим харчування. Роль вихователя в раціональному харчуванні дітей.

Основні поняття теми: режим дня, компоненти режиму дня, індивідуалізація режиму дня, обмін речовин, меню-розкладка, компоненти їжі, раціональне харчування, білки, жири, вуглеводи, вітаміни, мінеральні речовини, калорійність, добова потреба організму.

Семінарське заняття 5. Організація режиму дня і харчування дітей в ДЗ

Тема 6. Гігієнічні основи фізичного виховання дітей. Загартовування. Гігієнічні умови виховання дітей в дошкільному закладі. Контроль за розвитком і станом здоров'я дітей

Роль фізичного виховання в забезпеченні повноцінного розвитку і здоров'я дітей. Фізіологічна дія фізичних вправ на організм. Загартовування. Основні принципи загартовування. Загартовування дітей природними факторами: повітрям, сонцем, водою. Діючі фактори та фізіологічна дія на організм. Комплекси гартувальних процедур для дітей різного віку. Ходіння босоніж як засіб загартовування організму. Роль вихователя у проведенні гартувальних процедур. Значення фізичної культури та загартовування в забезпеченні повноцінного формування найважливіших систем організму дитини, поліпшення діяльності імунологічної системи, підвищення стійкості до застудних та інфекційних захворювань.

Санітарні норми та правила (СНіП) влаштування та благоустрою дитячих дошкільних закладів. Гігієнічні вимоги до земельної ділянки, будівлі, приміщень, обладнання дошкільного закладу. Гігієнічні вимоги до повітряного режиму та освітлення дошкільного закладу. Принципи гігієнічного виховання дітей. Санітарний режим дошкільного закладу: санітарний режим приміщень, ранковий прийом дітей, гігієнічні вимоги до іграшок, одягу та взуття дітей. Основи статевого виховання. Гігієна дівчаток.

Види та методи контролю за розвитком та станом здоров'я дітей. Повсякденний контроль за станом здоров'я та поведінкою дитини. Об'єктивні показники здоров'я дітей. Контроль за динамікою розвитку та здоров'ям дітей: огляд, антропометрія з оцінкою фізичного розвитку, визначення нервово-психічного розвитку. Терміни їх визначення та роль вихователя. Закономірності фізичного розвитку та акселерація, ретардація.

Визначення стану здоров'я дитини. Показники здоров'я та групи здоров'я. Значення контролю за розвитком та станом здоров'я дитини для планування виховної та оздоровчої роботи в дошкільному закладі. Радіація і здоров'я дітей.

Основні поняття теми: загартовування, принципи загартовування, діючі фактори на організм, фізіологічна дія на організм; санітарні норми, гігієнічні норми, світловий режим, культурно-гігієнічні навички, статево виховання, показники здоров'я, групи здоров'я, радіація.

Семінарське заняття 6. Гігієнічні умови виховання дітей в ДЗ.

Змістовий модуль III. Дитячі соматичні хвороби

Тема 7. Хвороби новонароджених, немовлят та дітей раннього віку. Аномалії конституції та алергічні захворювання у дітей

Захворювання шкіри - попрілість, пітниця, гнійні запалення шкіри. Хвороби пупка, проста та гангренозна форми омфаліту. Сепсис новонароджених, профілактика.

Асфіксія новонароджених дітей. Внутрішньочерепна пологова травма, причини, перебіг. Особливості росту і розвитку дітей, що перенесли захворювання в період новонародженості.

Клінічна характеристика недоношених дітей. Причини недоношеності. Особливості фізичного і психомоторного розвитку недоношених дітей та роботи вихователя з такими дітьми.

Гострі розлади травлення. Проста та токсична диспепсія; причини захворювання, основні симптоми, профілактика. Хронічні розлади живлення. (Дистрофія). Поняття «гіпотрофія», «пар атрофія», «нормотрофія». Причини виникнення та перебіг гіпотрофії. Профілактика розладів травлення та живлення у дітей.

Причини, перші ознаки та перебіг рахіту. Профілактика рахіту: неспецифічна та специфічна, антенатальна і постнатальна.

Гіпервітаміноз Д; причини виникнення, перебіг, симптоми, профілактика.

Спазмофілія; причини, симптоми, перебіг захворювання. Перша допомога при появі судом.

Анатомо-фізіологічні особливості органів травлення у дітей дошкільного віку. Стomatити. Катаральний та гострий герпетичний (афтозний) stomатити; етіологія, симптоми, профілактика.

Гострі і хронічні запалення жовчних шляхів у дітей. Поняття про хронічний холецистохолангіт, дискінезію жовчних шляхів; причини виникнення, профілактику.

Поняття про діатез. Ексудативно-катаральний діатез; причини, основні клінічні симптоми, прояви на шкірі, профілактика. Харчування і режим дітей, які страждають на діатези, та догляд за ними.

Алергічні захворювання: полінози, кропив'янка, набряк Квінке, анафілактичний шок, сироваткова хвороба. Симптоми. Невідкладна долікарська допомога.

Основні поняття теми: епідерміс, дерма, попрілість, пітниця, пухирник, сепсис, омфаліт, асфіксія, внутрішньочерепна родова травма; stomатит, холецистохолангіт, дискінезія, алергія, алерген, алергічна реакція, сенсibiliзація, конституція людини, аномалії конституції, ексудативно-катаральний діатез, поліноз, кропив'янка, набряк Квінке, анафілактичний шок, сироваткова хвороба, елімінаційна дієта.

Семінарське заняття 7. Догляд за новонародженою дитиною. Диспепсія, дистрофія, рахіт. Ексудативно-катаральний діатез. Алергічні захворювання

Тема 8. Захворювання серцево-судинної системи у дітей. Хвороби системи крові у дітей. Захворювання органів дихання у дітей. Захворювання органів травлення у дітей. Захворювання шкіри у дітей

Анатомо-фізіологічні особливості серцево-судинної системи у дітей раннього та дошкільного віку. Кровообіг плода. Позаутробний кровообіг. Частота пульсу, артеріальний тиск залежно від віку.

Природжені вади серця; причини, види, основні симптоми.

Ревматизм; етіологія, особливості перебігу, основні симптоми, профілактика. Мала хорія. Роль вихователя в профілактиці ревматизму і його рецидивів у дошкільному закладі.

Вегето-судинна дистонія, міокардіодистрофія; причини виникнення, клінічні симптоми, профілактика.

Поняття про ювенільний ревматоїдний артрит; етіологія, форми (суглобова, суглобово-вісцеральна), симптоми, диспансерне спостереження.

Особливості кровотворення у дітей. Показники крові у дітей різного дошкільного віку. Анемія; причини, симптоми, показники крові при анемії, профілактика. Профілактика анемії в дошкільному закладі. Лейкоз; причини, симптоми.

Геморагічні діатези. Поняття про геморагічний васкуліт (хворобу Шенлейна-Геноха); тромбоцитопенічну пурпуру (хворобу Верльгофа); гемофілію. Профілактика геморагічних діатезів.

Анатомо-фізіологічні особливості органів дихання у дітей.

Хвороби верхніх дихальних шляхів: гострий ринофарингіт, гострий ларингіт. Круп у дітей.

Ангіна: види, симптоми, ускладнення. Профілактика ангін, їх ускладнень і рецидивів у дошкільних закладах.

Бронхолегеневі захворювання. Бронхіт. Пневмонія. Бронхіальна астма. Причини виникнення цих захворювань, основні симптоми, ускладнення, профілактика. Роль педагога в профілактиці захворювань органів дихання в дітей.

Гострий гастрит; гострий гастроентерит. Причини виникнення, симптоми. Профілактика захворювань органів травлення у дітей.

Анатомо-фізіологічні особливості шкіри у дітей. Незаразні захворювання шкіри: дерматит, нейродерміт. Заразні захворювання шкіри. Піодермії: псевдофурункульоз, фурункульоз, вульгарне імпетиго. Збудники, клініка, профілактика. Значення віку, порушення догляду, перенесених захворювань у виникненні гноячкових захворювань. Гігієнічний догляд за шкірою дитини.

Лишай: різноколірний лишай, стригучий лишай (мікроспорія), простий пухирцевий лишай. Збудник, клініка, профілактика. Роль педагога в профілактиці захворювань шкіри в дітей.

Основні поняття теми: серцево-судинна система, порок серця, міокардіодистрофія, вегетосудинна дистонія, пульс, артеріальний тиск, ревматизм, мала хорія, кров, еритроцит, лейкоцит, тромбоцит, лейкоцитарна формула, анемія, лейкоз, геморагічні діатези, гемофілія, частота дихання, ядуха, астма, патологічні типи дихання, ангіна, реніт, тонзиліт, бронхіт, ларингіт, несправжній круп, пневмонія, стоматит, гастрит, гастроентерит, епідерміс, дерма, гіподерма, нейродерміт, піодермія, лишай, мікроспорія, герпес.

Семінарське заняття 8. Набуті незапальні та запальні (ревматизм) ураження серцево-судинної системи. Анемія, лейкоз. Ангіна. Блохо-легеневі захворювання. Стоматит, гострий гастрит, гастроентерит. Гноячкові, грибкові та вірусні захворювання шкіри.

Тема 9. Інвазійні захворювання людини та їх профілактика. Захворювання сечових органів та ендокринної системи у дітей. Порушення опорно-рухового апарата

Інвазійні хвороби людини. Короста. Педикульоз. Етіологія, джерело зараження, шлях поширення, основні симптоми, профілактика. Гельмінтози. Загальна характеристика. Способи зараження. Основні види глистів, що найчастіше зустрічаються в Україні (аскариди, волосоголовці, гострики, карликовий ціп'як). Симптоми, діагностика, лікування та профілактика глистяних захворювань. Лямбліоз. Основні симптоми, перебіг, профілактика.

Гельмінтоз. Лямбліоз.

Анатомо-фізіологічні особливості сечових органів у дітей. Гломерулонефрит, піелонефрит; причини захворювань нирок у дітей, основні симптоми, перебіг, профілактика. Цистит, вильвовагініт. Причини, симптоми. Профілактика захворювань сечових органів у дітей.

Особливості ендокринної системи в дітей. Підшлункова залоза. Роль інсуліну. Гормональна регуляція рівня цукру в крові. Цукровий діабет; причини, симптоми, ускладнення. Диференціальна діагностика та долікарська допомога при гіпер- та гіпоглікемічній комі. Дієта при цукровому діабеті.

Анатомо-фізіологічні особливості опорно-рухового апарата у дітей. Природжені порушення опорно-рухового апарата. Нормальна постава. Неправильна постава: кіфоз, лордоз, сколіоз. Профілактика порушень постави. Плоскостопість; види, симптоми, профілактика.

Основні поняття теми: короста, педикульоз, лямбліоз, гельмінтоз, біогельмінти, геогельмінти, аскаридоз, ентеробіоз, трихоцефальоз, гіменолепідоз; гельмінтоз, лямбліоз, нирка, нефрон, гломерулонефрит, піелонефрит, цистит, вильвовагініт, гематурія, піурія, олігурія, бактеріурія; інсулін, глюкагон, глікоген, острівці Лангерганса, цукровий діабет, гіпо- та гіперглікемічна кома, опорно-руховий апарат, постава, сколіоз, плоскостопість, плантографія.

Семінарське заняття 9. Заразні паразитарні захворювання людини та їх профілактика. Профілактика піелонефриту, гломерулонефриту, циститу та вильвовагініту. Цукровий діабет. Профілактика порушень постави та плоскостопості.

Тема 10. Хвороби органів слуху та зору у дітей. Функціональні порушення вищої нервової діяльності у дітей

Анатомо-фізіологічні особливості органа слуху в дітей. Гострий та хронічний (середній) отит у дітей. Причини, симптоми. Профілактика отитів у дітей.

Анатомо-фізіологічні особливості органа зору у дітей. Блефарит, кон'юнктивіт; причини, симптоми, профілактика. Гострота зору. Природна дитяча далекозорість. Порушення гостроти

зору. Визначення гостроти зору. Далекозорість. Короткозорість. Косоокість. Роль педагога в профілактиці порушення гостроти зору у дітей.

Неадекватна поведінка дитини. Форми неадекватної поведінки та причини їх виникнення. Методи ліквідації неадекватних форм поведінки, їх профілактика в сім'ї та дошкільному закладі.

Неврози у дітей. Клінічні форми: істерія, неврастенія, невроз нав'язливих станів. Причини та профілактика неврозів, особливості роботи педагога з такими дітьми.

Основні поняття теми: Євстахієва труба, отит, блефарит, кон'юнктивіт, гострота зору, апарат Рота, таблиця Головіна-Сівцева, таблиця Орлової, косоокість, далекозорість, міопія, рефракція; вища нервова діяльність, форми неадекватної поведінки, неадекватні реакції, невроз, істерія, неврастенія, невроз нав'язливих станів.

Семінарське заняття 10. Порушення гостроти зору у дітей

Змістовий модуль IV. Дитячі інфекції. Дитячий травматизм

Тема 11. Загальні закономірності етіології, епідеміології, перебігу та профілактики інфекційних захворювань

Умови, необхідні для виникнення інфекційних захворювань. Класифікація Л.В. Громашевського. Перебіг інфекційної хвороби. Клінічні форми інфекційних захворювань. Імунітет, види імунітету. Методи підвищення специфічного та неспецифічного імунітету у дітей. Профілактичні щеплення. Календар профілактичних щеплень. Реакція на щеплення. Щеплення в дошкільному закладі.

Основні поняття теми: мікробіологія, бактерії, гриби, найпростіші, рикетсії, віруси, сапрофіти, паразити, патогенність, вірулентність, коменсалізм, мутуалізм, паразитизм, умовно патогенні, епідеміологія, епідемічний процес, джерело інфекції, фактори поширення інфекції, шлях передачі інфекції, сприйнятливність населення.

Семінарське заняття 11. Основи мікробіології, епідеміології, дезінфекційної справи. Загальна характеристика та профілактика інфекційних захворювань

Тема 12. Дитячі інфекції та їх профілактика

Дифтерія; збудник, шлях передачі, інкубаційний період, основні симптоми. Бактеріоносійство і його епідеміологічне значення. Характер місцевого враження. Дифтерія зівя, дифтерійний круп. Ускладнення дифтерії. Догляд за хворими. Значення профілактичних щеплень. Епідеміологічні заходи в дошкільному закладі.

Кашлюк; збудник, шлях передачі, основні симптоми, форми захворювання. Догляд за хворим. Епідеміологічні заходи. Ускладнення та профілактика.

Кір; збудник, шлях передачі, інкубаційний період, основні симптоми. Сприйнятливність дітей до кору. Клінічні форми кору. Активна імунізація проти кору. Профілактика. Заходи в осередку. Строки карантину для контактних, що не хворіли, і невакцинованих.

Краснуха; збудник, шлях передачі, інкубаційний період, сприйнятливність дітей до краснухи. Основні симптоми. Відмінність від кору. Догляд за хворим. Ускладнення. Профілактика.

Скарлатина; збудник, джерело інфекції та шляхи поширення, інкубаційний період, основні симптоми. Догляд за хворою дитиною. Профілактичні заходи в дошкільних закладах.

Вітряна віспа; збудник, шлях передачі, основні симптоми. Догляд за хворою дитиною. Профілактичні заходи в дошкільному закладі, школі.

Епідемічний паротит; збудники, шлях передачі, сприйнятливність, основні симптоми. Догляд за хворою дитиною. Ускладнення. Строки прийому дітей, контактних з хворими епідемічним паротитом та тих, що перехворіли ним в дошкільний заклад, школу. Профілактика захворювання.

Менінгококовий епідемічний менінгіт, збудник, шлях передачі, основні симптоми. Особливості перебігу у дітей першого року життя. Ускладнення. Профілактика захворювання. Роль педагога в попередженні поширення повітряно-краплинних інфекцій.

Основні поняття теми: пандемія, епідемія, спорадичний випадок, ендемічні хвороби, імунітет, вакцина, вакцинація, антимікробний, антитоксичний, варіоляція, седиментаційний, дезінфекція, дезінсекція, антропонози, зоонози, інфекційні, інвазійні, інкубаційний період, дифтерія, кашлюк, вітряна віспа, скарлатина, кір, краснуха, менінгіт, епідемічний паротит.

Семінарське заняття 12. Дитячі інфекції з групи інфекцій дихальних шляхів. Методи формування штучного імунітету

Тема 13. Особливості організму дитини раннього та дошкільного віку та перебіг травм.

Невідкладна долікарська медична допомога при тяжких травмах. Реанімація

Види травм. Перша медична допомога при пораненнях. Закриті ушкодження м'яких тканин (забиття, розтягнення та розриви зв'язок, вивихи). Особливості переломів кісток у дітей. Перша медична допомога при опіках, відмороженнях, електротравмах, утопленні, укусах комах.

Основні поняття теми: травматизм, травма, рана, правець, сказ, джгут, забиття, розтягнення та розрив зв'язок, вивих, перелом, бинт, шина, підручні засоби.

Семінарське заняття 13. Дитячий травматизм та його профілактика. Реанімація. Десмургія

Тема 14. Долікарська медична допомога при нещасних випадках та невідкладних станах.

Профілактика дитячого травматизму

Невідкладна долікарська допомога при тяжких травмах. Реанімація. Асептика, антисептика. Десмургія. Способи тимчасової зупинки кровотечі.

Основні поняття теми: реанімація, штучна вентиляція легень, непрямий масаж серця, клінічна смерть, біологічна смерть, антисептики, бактерицидні, бактериостатичні, десмургія.

Семінарське заняття 14. ДМД при опіках, відмороженнях, утопленні, укусах отруйних змій, комах, тварин хворих на сказ.

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семинарські	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. Загальні питання педіатрії. Питання фізіології дітей раннього і дошкільного віку								
1.	Розвиток педіатрії в Україні. Періоди дитячого віку, характеристика кожного з періодів розвитку дитини з медичного погляду.	9	4	2	2		5	
2.	Внутрішньоутробний період розвитку та вплив шкідливих чинників на організм дитини. Спадковість і патологія	9	4	2	2		5	
3.	Характеристика доношеної новонародженої дитини. Фізичний та нервово-психічний розвиток дитини. Поняття про спадкові захворювання.	9	4	2	2		5	
4.	Адаптація дітей до дошкільного закладу.	11	6	2	2	2	5	
<i>Разом</i>		40	18	8	8	2	20	2
Змістовий модуль II. Гігієнічні основи виховання здорової дитини та загартовування її організму								
5.	Організація режиму дня та гігієна харчування дітей в дошкільному закладі	12	4	2	2		8	
6.	Гігієнічні основи фізичного виховання дітей. Загартовування. Гігієнічні умови виховання дітей в дошкільному закладі. Контроль за розвитком і станом здоров'я дітей.	14	6	2	2	2	8	
<i>Разом</i>		28	10	4	4	2	16	2
Змістовий модуль III. Дитячі соматичні хвороби								
7.	Хвороби новонароджених, немовлят та дітей раннього віку. Аномалії конституції та алергічні захворювання у дітей.	12	4	2	2		8	
8.	Захворювання серцево-судинної системи у дітей. Хвороби системи крові у дітей. Захворювання органів дихання у дітей. Захворювання органів травлення у дітей. Захворювання шкіри у дітей.	14	4	2	2		10	
9.	Інвазійні захворювання людини та їх профілактика. Захворювання сечових органів та ендокринної системи у дітей. Порушення опорно-рухового апарата.	14	4	2	2		10	
10.	Хвороби органів слуху та зору у дітей. Функціональні порушення вищої нервової діяльності у дітей.	16	6	2	2	2	10	
<i>Разом</i>		58	18	8	8	2	38	2
Змістовий модуль IV. Дитячі інфекції. Дитячий травматизм								
11.	Загальні закономірності етіології, епідеміології, перебігу та профілактики інфекційних захворювань	12	4	2	2		8	
12.	Дитячі інфекції та їх профілактика	12	4	2	2		8	
13.	Особливості організму дитини раннього та дошкільного віку та перебіг травм. Невідкладна долікарська медична допомога при тяжких травмах. Реанімація.	14	4	2	2		10	
14.	Долікарська медична допомога при нещасних випадках та невідкладних станах. Профілактика дитячого травматизму.	14	6	2	2	2	8	
<i>Разом</i>		54	18	8	8	2	34	2
<i>Разом за навчальним планом</i>		180	64	28	28	8	108	8

5. Навчально-методична карта дисципліни «Педіатрія»

Разом: 180 год., із них 28 год. – лекції, 28 год. – семінарські заняття, 8 год. – індивідуальні консультації, 8 год. – модульні контрольні роботи, 108 год. – самостійна робота; екзамен. Коефіцієнт: **6,2**

Модулі	Змістовий модуль I. Загальні питання педіатрії. Питання фізіології дітей раннього і дошкільного віку				Змістовий модуль II. Гігієнічні основи виховання здорової дитини та загартовування її організму			
Кількість балів за модуль	88 балів				64 бали			
Лекції	1	2	3	4	5	6		
Теми лекцій	Розвиток педіатрії в Україні. Періоди дитячого віку, характеристика кожного з періодів розвитку дитини з медичного погляду (1 бал)	Внутрішньоутробний період розвитку та вплив шкідливих чинників на організм дитини. Спадковість і патологія (1 бал)	Характеристика доношеної новонародженої дитини. Фізичний та нервово-психічний розвиток дитини. Поняття про спадкові захворювання (1 бал)	Адаптація дітей до дошкільного закладу (1 бал)	Організація режиму дня та гігієна харчування дітей в дошкільному закладі (1 бал)	Гігієнічні основи фізичного виховання дітей. Загартовування. Гігієнічні умови виховання дітей в дошкільному закладі. Контроль за розвитком і станом здоров'я дітей (1 бал)		
Теми семінарських занять	Характеристика періодів розвитку дитини (11 балів)	Гаметопатії, ембріопатії фетопатії, спадкові хвороби (11 балів)	Оцінка фізичного та психічного розвитку дитини (11 балів)	Особливості адаптації дітей до дошкільного закладу (11 балів)	Організація режиму дня і харчування дітей в ДЗ (11 балів)	Гігієнічні умови виховання дітей в ДЗ (11 балів)		
Сам. робота	5 балів				5 балів			
Тести	10 балів				10 балів			
Вид пот. контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			
Модулі	Змістовий модуль III. Дитячі соматичні хвороби				Змістовий модуль IV. Дитячі інфекції. Дитячий травматизм			
Кількість балів за модуль	88 балів				88 балів			
Лекції	7	8	9	10	11	12	13	14
Теми лекцій	Хвороби новонароджених, немовлят та дітей раннього віку. Аномалії конституції та алергічні захворювання у дітей (1 бал)	Захворювання серцево-судинної системи у дітей. Хвороби системи крові у дітей. Захворювання органів дихання у дітей. Захворювання органів травлення у дітей. Захворювання шкіри у дітей (1 бал)	Інвазійні захворювання людини та їх профілактика. Захворювання сечових органів та ендокринної системи у дітей. Порушення опорно-рухового апарату (1 бал)	Хвороби органів слуху та зору у дітей. Функціональні порушення вищої нервової діяльності у дітей (1 бал)	Загальні закономірності етіології, епідеміології, перебігу та профілактики інфекційних захворювань (1 бал)	Дитячі інфекції та їх профілактика (1 бал)	Особливості організму дитини раннього та дошкільного віку та перебіг травм. Невідкладна медична допомога при тяжких травмах. Реанімація (1 бал)	Долікарська медична допомога при нещасних випадках та невідкладних станах. Профілактика дитячого травматизму (1 бал)
Теми семінарських занять	Догляд за новонародженою дитиною. Диспепсія, дистрофія, рахіт. Екзудативно-катаральний діатез. Алергічні захворювання (11 балів)	Набуті незапальні та запальні (ревматизм) ураження серцево-судинної системи. Анемія, лейкоз. Ангіна. Блохо-легеневі захворювання. Стоматит, гострий гастрит, гастроентерит. Гноячкові, грибкові та вірусні захворювання шкіри. (11 балів)	Заразні паразитарні захворювання людини та їх профілактика. Профілактика пієлонефриту, гломерулонефриту, циститу та вульвовагініту. Цукровий діабет. Профілактика порушень постави та плоскостопості (11 балів)	Порушення гостроти зору у дітей (11 балів)	Основи мікробіології, епідеміології, дезінфекційної справи. Загальна характеристика та профілактика інфекційних захворювань (11 балів)	Дитячі інфекції з групи інфекцій дихальних шляхів. Методи формування штучного імунітету (11 балів)	Дитячий травматизм та його профілактика. Реанімація. Десмургія (11 балів)	ДМД при опіках, відмороженнях, утопленні, укусах отруйних змій, комах, тварин хворих на сказ (11 балів)
Сам. робота	5 балів				5 балів			
Тести	10 балів				10 балів			
ІНДЗ + Реферат					30 балів + 15 балів			
Вид пот. контр.	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)				Модульна контрольна робота 4 (25 балів)			
Підс. контроль					Екзамен (40 балів)			

6. Теми семінарських занять

Змістовий модуль I. Загальні питання педіатрії. Питання фізіології дітей раннього і дошкільного віку

Тема 1. Розвиток педіатрії в Україні. Періоди дитячого віку, характеристика кожного з періодів розвитку дитини з медичного погляду.

Семінарське заняття 1. Характеристика періодів розвитку дитини

Тема 2. Внутрішньоутробний період розвитку та вплив шкідливих чинників на організм дитини. Спадковість і патологія

Семінарське заняття 2. Гаметопатії, ембріопатії фетопатії, спадкові хвороби

Тема 3. Характеристика доношеної новонародженої дитини. Фізичний та нервово-психічний розвиток дитини. Поняття про спадкові захворювання

Семінарське заняття 3. Оцінка фізичного та психічного розвитку дитини

Тема 4. Адаптація дітей до дошкільного закладу

Семінарське заняття 4. Особливості адаптації дітей до дошкільного закладу

Змістовий модуль II. Гігієнічні основи виховання здорової дитини та загартовування її організму

Тема 5. Організація режиму дня та гігієна харчування дітей в дошкільному закладі

Семінарське заняття 5. Організація режиму дня і харчування дітей в ДЗ

Тема 6. Гігієнічні основи фізичного виховання дітей. Загартовування. Гігієнічні умови виховання дітей в дошкільному закладі. Контроль за розвитком і станом здоров'я дітей

Семінарське заняття 6. Гігієнічні умови виховання дітей в ДЗ.

Змістовий модуль III. Дитячі соматичні хвороби

Тема 7. Хвороби новонароджених, немовлят та дітей раннього віку. Аномалії конституції та алергічні захворювання у дітей

Семінарське заняття 7. Догляд за новонародженою дитиною. Диспепсія, дистрофія, рахіт. Ексудативно-катаральний діатез. Алергічні захворювання

Тема 8. Захворювання серцево-судинної системи у дітей. Хвороби системи крові у дітей. Захворювання органів дихання у дітей. Захворювання органів травлення у дітей. Захворювання шкіри у дітей

Семінарське заняття 8. Набуті незапальні та запальні (ревматизм) ураження серцево-судинної системи. Анемія, лейкоз. Ангіна. Блохо-легеневі захворювання. Стomatит, гострий гастрит, гастроентерит. Гноячкові, грибкові та вірусні захворювання шкіри.

Тема 9. Інвазійні захворювання людини та їх профілактика. Захворювання сечових органів та ендокринної системи у дітей. Порушення опорно-рухового апарата

Семінарське заняття 9. Заразні паразитарні захворювання людини та їх профілактика. Профілактика пієлонефриту, гломерулонефриту, циститу та вильвовагініту. Цукровий діабет. Профілактика порушень постави та плоскостопості.

Тема 10. Хвороби органів слуху та зору у дітей. Функціональні порушення вищої нервової діяльності у дітей

Семінарське заняття 10. Порушення гостроти зору у дітей

Змістовий модуль IV. Дитячі інфекції. Дитячий травматизм

Тема 11. Загальні закономірності етіології, епідеміології, перебігу та профілактики інфекційних захворювань

Семінарське заняття 11. Основи мікробіології, епідеміології, дезінфекційної справи. Загальна характеристика та профілактика інфекційних захворювань

Тема 12. Дитячі інфекції та їх профілактика

Семінарське заняття 12. Дитячі інфекції з групи інфекцій дихальних шляхів. Методи формування штучного імунітету

Тема 13. Особливості організму дитини раннього та дошкільного віку та перебіг травм.

Семінарське заняття 13. Дитячий травматизм та його профілактика. Реанімація. Десмургія

Тема 14. Долікарська медична допомога при нещасних випадках та невідкладних станах.

Семінарське заняття 14. ДМД при опіках, відмороженнях, утопленні, укусах отруйних змій, комах, тварин хворих на сказ.

7.Самостійна робота

Змістовий модуль I. Загальні питання педіатрії. Питання фізіології дітей раннього і дошкільного віку

1. Внесок С.Х. Хотовицького та І.В. Троїцького в розвиток світової педіатричної науки.
2. Вклад в лікувально-педагогічний напрям розвитку психіатрії видатних педагогів Ф. Фребеля, М. Монтессорі, К.Д. Ушинського, А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського.
3. Критичні періоди в розвитку дитини.
4. Вплив шкідливих чинників на розвиток плода.
5. Організація середовища і догляду за новонародженою дитиною.
6. Спадковість і патологія.
7. Особливості адаптації дітей до дошкільного закладу.
8. Роль вихователя в організації життя дітей в період адаптації до дошкільного закладу.
9. Гігієнічна оцінка режиму дня.
10. Діючі фактори та фізіологічна дія на організм повітря, сонця, води.
11. Нетрадиційні методи загартовування.
12. Раціональне харчування дітей.
13. Значення білків, жирів, вуглеводів, вітамінів, мінеральних речовин для росту і розвитку організму дитини.
14. Санітарні норми та правила влаштування та благоустрою дитячих дошкільних закладів.
15. Повсякденний контроль за станом здоров'я та поведінки дитини.
16. Визначення стану здоров'я дитини.
17. Вплив радіації на здоров'я дітей.

Змістовий модуль II. Гігієнічні основи виховання здорової дитини та загартовування її організму

1. Хвороби періоду новонародженості, що можуть мати вплив на подальший розвиток і здоров'я дитини.
2. Особливості фізичного і психомоторного розвитку недоношених дітей.
3. Профілактика рахіту у дітей.
4. Ексудативно-катаральний діатез.
5. Вплив діатезів на перебіг хвороби дітей.
6. Харчування і режим дітей, які страждають на діатези, та догляд за ними.

Змістовий модуль III. Дитячі соматичні хвороби

1. Алергічні захворювання, перебіг та долікарська допомога.
2. Профілактика захворювання органів травлення у дітей.
3. Профілактика ангін, їх ускладнень і рецидивів в дошкільних закладах.
4. Природжені вади серця; етіологія та профілактика.
5. Профілактика анемії в дошкільних закладах.
6. Профілактика захворювань сечових органів у дітей.
7. Профілактика ендокринної патології у дітей.
8. Профілактика порушень гостроти зору у дітей в дошкільному закладі.
9. Профілактика отитів у дітей.
10. Причини та профілактика неврозів, особливості роботи вихователя з такими дітьми.
11. Вроджені дефекти розвитку опорно-рухового апарату.
12. Профілактика порушень постави та плоскостопості у дітей.
13. Гігієнічний догляд за шкірою дитини та профілактика захворювань шкіри.
14. Профілактика заразних паразитарних захворювань в дошкільному закладі.

Змістовий модуль IV. Дитячі інфекції. Дитячий травматизм

1. Загальна характеристика інфекційних захворювань.
2. Профілактика інфекційних хвороб в дошкільному закладі.
3. Профілактика туберкульозу.

4. Особливості режиму та педагогічно-виховної роботи при догляді за хворою дитиною.
5. Сепсис, газова гангрена. Причини виникнення, симптоми, профілактика.
6. Правець; причини виникнення, симптоми. Профілактика правця у дітей і породіль.
7. Сказ; причини виникнення, основні симптоми, профілактика.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль
Змістовий модуль I. Загальні питання педіатрії. Питання фізіології дітей раннього і дошкільного віку (20 год.)	
Тема 1. Розвиток педіатрії в Україні. Періоди дитячого віку, характеристика кожного з періодів розвитку дитини з медичного погляду	семінарське заняття, індивідуальне заняття, тестування
Тема 2. Внутрішньоутробний період розвитку та вплив шкідливих чинників на організм дитини. Спадковість і патологія	семінарське заняття, індивідуальне заняття, тестування, модульний контроль
Тема 3. Характеристика доношеної новонародженої дитини. Фізичний та нервово-психічний розвиток дитини. Поняття про спадкові захворювання.	семінарське заняття, індивідуальне заняття, тестування
Тема 4. Адаптація дітей до дошкільного закладу	семінарське заняття, індивідуальне заняття, тестування, модульний контроль
Змістовий модуль II. Гігієнічні основи виховання здорової дитини та загартовування її організму (16 год.)	
Тема 5. Організація режиму дня та гігієна харчування дітей в дошкільному закладі	семінарське заняття, індивідуальне заняття, тестування
Тема 6. Гігієнічні основи фізичного виховання дітей. Загартовування. Гігієнічні умови виховання дітей в дошкільному закладі. Контроль за розвитком і станом здоров'я дітей	семінарське заняття, індивідуальне заняття, тестування, модульний контроль
Змістовий модуль III. Дитячі соматичні хвороби (38 год.)	
Тема 7. Хвороби новонароджених, немовлят та дітей раннього віку. Аномалії конституції та алергічні захворювання у дітей	семінарське заняття, індивідуальне заняття, тестування
Тема 8. Захворювання серцево-судинної системи у дітей. Хвороби системи крові у дітей. Захворювання органів дихання у дітей. Захворювання органів травлення у дітей. Захворювання шкіри у дітей	семінарське заняття, індивідуальне заняття, тестування
Тема 9. Інвазійні захворювання людини та їх профілактика. Захворювання сечових органів та ендокринної системи у дітей. Порушення опорно-рухового апарата	семінарське заняття, індивідуальне заняття, тестування
Тема 10. Хвороби органів слуху та зору у дітей. Функціональні порушення вищої нервової діяльності у дітей	семінарське заняття, індивідуальне заняття, тестування, модульний контроль
Змістовий модуль IV. Дитячі інфекції. Дитячий травматизм (34 год.)	
Тема 11. Загальні закономірності етіології, епідеміології, перебігу та профілактики інфекційних захворювань	семінарське заняття, індивідуальне заняття, тестування
Тема 12. Дитячі інфекції та їх профілактика	семінарське заняття, індивідуальне заняття, тестування, модульний контроль
Тема 13. Особливості організму дитини раннього та дошкільного віку та перебіг травм. Невідкладна долікарська медична допомога при тяжких травмах. Реанімація	семінарське заняття, індивідуальне заняття, тестування
Тема 14. Долікарська медична допомога при нещасних випадках та невідкладних станах. Профілактика дитячого травматизму	семінарське заняття, індивідуальне заняття, тестування, модульний контроль, іспит
Разом: 108 год.	Разом: 20 балів

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності бакалавра, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання бакалаврами ІНДЗ захистом.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Педіатрія» – це вид науково-дослідної роботи бакалавра, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

✓ науково-педагогічне дослідження у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **30 балів.**

✓ Реферат – **15 балів**

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 8.1. і 8.2.

Таблиця 8.1

Критерії оцінювання ІНДЗ (дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	5 балів
2.	Складання плану реферату	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	15 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	2 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	5 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	2 бали
	Разом	30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	12-15	Відмінно
Достатній	9-11	Добре
Середній	5-8	Задовільно
Низький	0-4	Незадовільно

Орієнтовна тематика реферативних досліджень з навчальної дисципліни «Педіатрія»

1. Видатні вітчизняні педіатри, їх внесок в розвиток світової педіатричної науки.
2. Вплив харчування вагітної жінки на організм майбутньої дитини.
3. Вплив на організм майбутньої дитини лікарських засобів, які приймає вагітна жінка.
4. Вплив захворювань матері та шкідливих звичок на організм майбутньої дитини.
5. Спадкові захворювання.
6. Валеологічне виховання дошкільнят.
7. Здоровий спосіб життя в традиціях моєї сім'ї, мого народу.
8. Нетрадиційні методи загартовування.
9. Роль рухової активності в збереженні здоров'я.
10. Роль вихователя в профілактиці захворювань органів дихання у дітей дошкільного віку.
11. Профілактика захворювань серця у дітей дошкільного віку.
12. Хвороби брудних рук та їх профілактика.
13. Профілактика захворювань нирок і рецидивів нефритів у дітей дошкільного віку.
14. Заходи боротьби з педикульозом та коростою.
15. Роль вихователя в роботі з дітьми, що заїкаються.
16. Поширення мікроорганізмів та їх роль у природі та житті людини.
17. Батькам про вакцини і вакцинацію.
18. Як уберегти дітей від заразних хвороб.
19. Профілактика туберкульозу.
20. Українська народна медицина як визначне явище загальної культури нашого народу.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Педіатрія». Бакалавр може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

9. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- Практичні.

2) **За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:** індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) **За ступенем самостійності мислення:** репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) **За ступенем керування навчальною діяльністю:** під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) **Методи стимулювання інтересу до навчання:** навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

10. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Педіатрія» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 10.1, табл. 10.2.

Таблиця 10.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

Вид діяльності	Бал	Σ балів
1. Відвідування лекцій	1	14 x 1 = 14
2. Відвідування семінарських занять	1	14 x 1 = 14
3. Виконання семінарських робіт	10	14 x 10 = 140
4. Тестовий контроль	10	4 x 10 = 40
5. Самостійна робота	5	4 x 5 = 20
6. Виконання мод. контр. роботи	25	4 x 25 = 100
7. ІНДЗ	30	1 x 30 = 30
8. Реферат	15	1 x 15 = 15
РАЗОМ БАЛІВ		373

- Розрахунок коефіцієнту: $373 : 60 = 6,2$
- Екзамен - 40 балів

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; звіт, реферат, есе.
- **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 10.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	ED
75 – 89	«добре»	CB
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 10.3.

Таблиця 10.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на індивідуальних заняттях (див. п. «Захист творчих проєктів»).

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування, самостійна робота та семінарські заняття								Вид контролю
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6			екзамен 40
10	10	10	25	10	25			
МКР 1 – 25 балів				МКР 2 – 25 балів				
Змістовий модуль 3				Змістовий модуль 4				
T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	
10	10	10	25	10	10	10	25	
МКР 3 – 25 балів				МКР 4 – 25 балів				
Відвідування – 28 балів								
ІНДЗ – 30 балів								
Реферат – 15 балів								

Коефіцієнт – 6,2

12. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма.
2. Опорні конспекти лекцій.
3. Навчальні посібники.
4. Презентації лекцій у програмі Power Point.
5. Дистанційний курс на платформі Moodle.
6. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
7. Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
8. Завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Педіатрія».

13. Питання до екзамену

1. Розвиток педіатрії в Україні. Внесок в її розвиток Хотовицького С. Х. і Троїцького І. В.
2. Періоди дитячого віку. Характеристика і специфіка розвитку дітей раннього і дошкільного віку.
3. Внутрішньоутробний період розвитку та вплив шкідливих чинників на розвиток організму майбутньої дитини. Гаметопатії.
4. Внутрішньоутробний період розвитку та вплив шкідливих чинників на розвиток організму майбутньої дитини. Ембріотатії, фетопатії.
5. Характеристика доношеної новонародженої дитини (ознаки доношення, поняття зрілості). Характеристика періоду новонародженості та догляд за новонародженою дитиною.

6. Особливості адаптації дітей до дошкільного закладу. Роль вихователя в організації життя дітей в період адаптації.
7. Спадкові форми патології і типи їх успадкування. Заходи профілактики. Медико-генетичне консультування.
8. Організація режиму дня в дошкільному закладі та його значення в забезпеченні здоров'я дітей.
9. Гігієна харчування дітей раннього і дошкільного віку. Вікові особливості травлення та організація харчування дітей.
10. Значення білків для росту і розвитку організму дитини та зміни в організмі дитини при надмірній чи недостатній кількості їх у раціоні харчування.
11. Значення жирів для росту і розвитку організму дитини і наслідки надмірного та недостатнього вживання їх відповідно добової потреби.
12. Значення вуглеводів для росту і розвитку організму дитини. Наслідки недостатнього та надмірного вживання вуглеводів дитиною.
13. Значення мінеральних речовин, вітамінів для росту і розвитку організму дитини.
14. Гігієнічні основи фізичного виховання дітей. Фізична культура дітей дошкільного віку.
15. Загартовування. Правила та основні фактори загартовування. Фізіологічна дія сонця на організм дитини.
16. Загартовування повітрям, водою. Діючі фактори та фізіологічна дія на організм дитини.
17. Гігієнічні умови виховання дітей в дошкільному закладі. Гігієнічні вимоги до земельної ділянки, будівлі, обладнання.
18. Гігієнічні вимоги до світлового та повітряного режиму приміщень дошкільного закладу, іграшок та одягу дитини. Санітарний режим дошкільного закладу.
19. Контроль за розвитком і станом здоров'я дітей в дошкільному закладі.
20. Визначення стану здоров'я дитини. Групи здоров'я.
21. Загальні закономірності епідеміології інфекційних хвороб та їх профілактика.
22. Імунітет. Методи підвищення специфічного та неспецифічного імунітету у дітей. Календар профілактичних щеплень.
23. Кір; епідеміологія та етіологія, перебіг та профілактика.
24. Краснуха; епідеміологія та етіологія, перебіг та профілактика.
25. Скарлатина; епідеміологія та етіологія, перебіг та профілактика.
26. Вітряна віспа; епідеміологія та етіологія, перебіг та профілактика.
27. Кашлюк; епідеміологія та етіологія, перебіг та профілактика.
28. Епідемічний паротит; епідеміологія та етіологія, перебіг та профілактика.
29. Дифтерія; епідеміологія та етіологія, перебіг та профілактика.
30. Менінгоковий менінгіт; епідеміологія та етіологія, перебіг та профілактика.
31. Надання допомоги дітям з невідкладними станами (утепленні, сонячному ударі, пораненні, опіках, укусах комах).
32. Хвороби періоду новонародженості. Асфіксія. Оцінка стану немовлят, народжених в асфіксії; ускладнення, профілактика.
33. Аномалії конституції. Ексудативно-катаральний діатез; етіологія, основні клінічні симптоми, профілактика.
34. Поняття про алергію, алергічні захворювання (поліноз, набряк Квінке, анафілактичний шок, сироваткова хвороба, кропив'янка); етіологія, перебіг, лікарська медична допомога.
35. Отит; етіологія, перебіг, профілактика.
36. Міокардіодистрофія; етіологія, основні симптоми, профілактика, перша допомога.
37. Вегетосудинна дистонія; причини розвитку у дітей, основні симптоми та профілактика.
38. Ревматизм; етіологія, перебіг, профілактика.
39. Позасерцевий прояв ревматизму-мала хорея; симптоми, тривалість захворювання,

профілактика.

40. Анемія; етіологія, перебіг, лікування, профілактика.
41. Гемофілія; перебіг, профілактика.
42. Ангіна, хронічний тонзиліт; етіологія, перебіг, профілактика.
43. Бронхіальна астма; етіологія, перебіг, долікарська допомога при приступі, профілактика.
44. Стоматит; етіологія, перебіг, лікування, контагіозність у дитячому колективі, профілактика.
45. Гострий гастрит, гастроентерит; етіологія, перебіг, лікування, профілактика.
46. Пієлонефрит; етіологія, перебіг, лікування, профілактика.
47. Цистит, вульвовагініт; етіологія, перебіг, профілактика.
48. Цукровий діабет; етіологія, гормональна регуляція рівня цукру в крові, перебіг, профілактика розвитку коми.
49. Порушення постави; етіологія, перебіг. Визначення постави. Профілактика порушень постави у дітей.
50. Плоскостопість; етіологія, перебіг. Визначення форми стопи. Профілактика розвитку плоскостопості у дітей.
51. Стригучий та різноколірний лишай; етіологія, перебіг. Профілактика грибкових захворювань у дітей.
52. Короста; збудник, загальний вигляд, спосіб зараження. Профілактика корости в дитячому колективі.
53. Педикульоз; збудники, загальний вигляд, небезпечність в епідеміологічному плані, перебіг, профілактика.
54. Аскаридоз; етіологія, розвиток в організмі людини, перебіг, діагностика, профілактика.
55. Трихоцефальоз; етіологія, перебіг, діагностика, профілактика.
56. Ентеробіоз; етіологія, перебіг, діагностика, профілактика.
57. Гіменолепідоз; етіологія, перебіг, діагностика, профілактика.
58. Кон'юнктивіт; етіологія, перебіг, профілактика у дитячому колективі.
59. Функціональні порушення вищої нервової діяльності у дітей. Профілактика нервовості у дітей.
60. Неврози у дітей. Форми, причини, що викликають невроз, профілактика.
61. Захворювання немовлят та дітей раннього віку. Поняття про диспепсії, дистрофії, рахіт. Профілактика їх розвитку у дітей.

14. Рекомендована література

Базова

1. Державна національна програма "Діти України". - Київ, 1993.
2. Медицина дитинства / За редакцією Мощича П.С. - К.: Здоров'я, 1994.
3. Дитячі хвороби / За редакцією проф. Ткаченко С.К. - К.: Вища школа, 1991.
4. Мойсак О.Д. Основи медичних знань і охорони здоров'я. Навчальний посібник. 5-е видання, виправлене та доповнене. – К., Арістей, 2008.

Допоміжна

1. Конституція України. – К., Відкрите акціонерне товариство "Папент", 1996.
2. Конвенція ООН про права дитини. – К., Прінт Ікс Прес, 1999.
3. Детские болезни / Под редакцией проф. Гудзенко П.Н. - К.: Вища школа, 1984.
4. Чеботарьова В.Д., Майданник В.Г. Пропедевтична педіатрія. – К., 1999.
5. Посібник з діагностики терапії та профілактики інфекційних хвороб в умовах поліклініки / За редакцією проф. Андрейчина М.А. - К.: Здоров'я, 1992.
7. Практична педіатрія / За редакцією проф. Сміяна І.С. - К.: Здоров'я, 1993.

8. Практичні роботи з курсу "Основи медичних знань"/Укл. Мойсак О.Д. -К., 1992.
9. Снигур М. И., Корешкова З. Т. Питание детей - К.: Радянська школа, 1988.
10. Товстуха Є. С. Українська народна медицина - К.: Рось, 1994.
11. Тур А. Ф. Пропедевтика детских болезней. Государственное издательство медицинской литературы МЕДГИЗ, Ленинградское отделение, 1958.
12. Усов И. Н. Здоровый ребенок. - Минск: Беларусь, 1994.
13. Усов И. Н., Чичко М.В., Астахова Л.Н. Практические навыки педиатра. -Минск: Высш.шк., 1983.
14. Антипчук Ю. П., Вожик И. Б., Лебедева Н. С, Лунина Н. В. Анатомія і фізіологія дитини (з основами шкільної гігієни). – К. : Вища шк., 1984.
15. Буянов М. И. Беседы о детской психиатрии. - М.: Просвещение, 1986.
16. Вилькович В. А. Дезинфекционное дело. - М.: Медицина, 1987.
17. Генис Д. Е. Медицинская паразитология. - М.: Медицина, 1985.
18. Гигиена детей и подростков / Под редакцией Кардашенко В.Н. - М.: Медицина, 1988.
19. Епідеміологія / За редакцією проф. Синяка К. М. - К.: Здоров'я, 1993.
20. Кузмичева А.Т., Шарлай И.В. Детские инфекционные болезни. - М.: Медицина, 1984.
21. Ляшенко Г.І. Фізіологічні особливості дітей дошкільного віку. - К.: Радянська школа, 1982.
22. Пяткин К.Д., Кривошеин Ю.С. Микробиология-М.: Медицина, 1981.
23. Майданник В.Г., Бурлай В.Г., Бережной В.В. Ваш ребенок. - К., 2002.
24. Найт Р. Паразитарные болезни. – М.: Медицина, 1985
25. Брехман В.И. Введение в валеологию – науку о здоровье. – Л.: Наука, 1987.
26. Селье Г. Стресс без дистресса. – М.: Прогресс, 1982.
27. Профилактика наследственных болезней. – Изд-во АМН СССР, 1987.

Робоча програма навчального курсу

«ПЕДІАТРІЯ»

Укладач: *Мойсак Олександр Данилович*, старший викладач кафедри анатомії і фізіології людини Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка.